

การปฏิบัติของประธานและผู้เข้าร่วมพิธีต่าง ๆ และระเบียบปฏิบัติราชการบางเรื่อง*

พิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และข้าราชการในส่วนราชการที่ไม่ติดราชการ จำเป็นทั้งหมดหรือบางส่วนตามความเหมาะสมไปเข้าแถวอยู่ ณ สถานที่ทำพิธี โดยให้ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เข้าแถวอยู่ข้างหน้าเป็นหนึ่งแถวต่างหาก ตามลำดับรายชื่อในประกาศ และให้มีผู้ คมคุมแถวของผู้ไปร่วมพิธีคนหนึ่ง
- เมื่อประธานมาถึงสถานที่ทำพิธี ให้ผู้ควบคุมแถวบอกทำความเคารพ และรายงานจำนวนผู้ไปร่วมในพิธี
- ประธานจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย ทำความเคารพธงชาติ และถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมฉายาสัทิสลักษณ์
- ผู้ถูกขานชื่อเดินออกจากแถว ผู้เป็นประธานมอบหรือประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แล้ว ผู้เป็นประธานจับมือแสดงความยินดี ต่อจากนั้นผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไปกราบพระพุทธรูป ทำ ความเคารพธงชาติ และถวาย คมคุมเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมฉายาสัทิสลักษณ์ แล้วกลับไปเข้าแถวตามเดิม
- ประธานให้โอวาทตามสมควร
- ผู้ควบคุมแถวบอกทำความเคารพประธานอีกครั้ง
- ประธานกราบพระ เคารพธงชาติ ถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาสัทิสลักษณ์
- เสร็จพิธี

พิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ชาวต่างประเทศ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธานในพิธี และเป็นผู้มอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่อาจมอบให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้แทนตามความเหมาะสมก็ได้ คือ

---

* หนังสือแจ้งเรื่องกาปฏิบัติของประชาชนและผู้เข้าร่วมพิธีต่าง ๆ และระเบียบปฏิบัติราชการ บางเรื่อง โดย พล.ต.ปรีชา อุเทนสุต จก.กพ.ทบ.

๑. หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม

๒. นายทหารชั้นนายพล

ให้พิจารณาเชิญบุคคลดังต่อไปนี้ ไปร่วมในพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ชาว

ต่างประเทศด้วย คือ

๑. ผู้แทนทางการทูตของประเทศ ซึ่งผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นถือสัญชาติ

๒. หัวหน้าส่วนราชการและข้าราชการผู้มีอำนาจเกี่ยวข้องกับชาวต่างประเทศ ผู้ได้รับ

พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓. แขกผู้มีเกียรติอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

การกระทำพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ชาวต่างประเทศ มีดังนี้

๑. ให้ผู้ไปร่วมในพิธีเข้าแถวอยู่ ณ สถานที่ทำพิธี โดยให้ข้าราชการไทยเข้าแถวอยู่ส่วนหนึ่ง และชาวต่างประเทศที่ได้รับเชิญเข้าแถวอยู่ส่วนหนึ่ง สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้เข้าแถวอยู่หน้าแถวชาวต่างประเทศที่ได้รับเชิญ ตามลำดับรายชื่อในประกาศตามราชกิจจานุเบกษา

๒. เมื่อผู้เป็นประธานมาถึงสถานที่ทำพิธี ผู้ที่ไปร่วมในพิธีทำความเคารพ

๓. ผู้เป็นประธานทำความเคารพธงชาติ แล้วถวายความเคารพพระบรมรูปหรือพระบรม

ฉายาลักษณ์

๔. ผู้เป็นประธานกล่าวมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามพระบรมราชโองการ แล้วมอบให้ผู้ได้รับพระราชทานไป หรือจะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นให้แก่ผู้ได้รับพระราชทานก็ได้

๕. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือผู้แทนอาจกล่าวตอบตามสมควร

๖. ลำดับต่อไปจะจัดให้มีการดื่มแชมเปญแสดงความยินดีตามสมควร หรือถ้าเป็นเวลาบ่าย จะจัดเลี้ยงน้ำชาเพื่อแสดงความยินดีอีกก็ได้

พิธีมอบเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษให้แก่ชาวต่างประเทศ

- ให้ผู้ไปร่วมในพิธีเข้าแถวอยู่ ณ สถานที่ทำพิธี โดยให้ข้าราชการไทยเข้าแถวอยู่ส่วนหนึ่ง และชาวต่างประเทศที่ได้รับเชิญเข้าแถวอยู่ส่วนหนึ่ง สำหรับผู้ที่ได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษ ให้เข้าแถวตามลำดับอาวุโสอยู่หน้าแถวชาวต่างประเทศที่ได้รับเชิญ

- เมื่อผู้เป็นประธานมาถึงสถานที่ทำพิธี ผู้ไปร่วมพิธีทำความเคารพ

- เมื่อผู้เป็นประธานทำความเคารพธงชาติแล้ว ถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรม

ฉายาลักษณ์

- เจ้าหน้าที่อ่านประกาศคุณงามความดีของชาวต่างประเทศผู้ที่ได้รับเครื่องหมายแสดงความสามรถพิเศษตามลำดับ เสร็จแล้วประธานติดเครื่องหมายแสดงความสามรถพิเศษ และมอบประกาศนียบัตรแก่ชาวต่างประเทศตามลำดับ
- ประธานกล่าวแสดงความยินดีแก่ชาวต่างประเทศ ที่ได้รับเครื่องหมายแสดงความสามรถพิเศษ ซึ่งชาวต่างประเทศผู้ได้รับหรือผู้แทนอาจกล่าวตอบตามสมควร
- ลำดับต่อไปจะจัดให้มีการดื่มแชมเปญแสดงความยินดีอีกก็ได้

การดื่มถวายพระพร

เนื่องจากปรากฏว่าในงานเลี้ยงต่าง ๆ ที่เอกชนจัดขึ้น และลักษณะของงานก็ได้เกี่ยวข้องกับองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น งานเลี้ยงรุ่นของนักเรียน หรือนิสิต นักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ที่จบการศึกษา งานฉลองการสมรส ฯลฯ ได้มีการเชิญชวนให้ดื่มถวายพระพร พร้อมกับมีดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีประกอบด้วย การกระทำเช่นนั้นนับว่าเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อองค์พระประมุขของชาติ ซึ่งเป็นที่เทอดทูนเคารพสักการะของทุกคน จึงเป็นการสมควรที่ทุกคนจะแสดงความปรารถนาดี และจงรักภักดีต่อเบื้องยุคลบาท แต่ทั้งนี้ควรระมัดระวังให้เป็นไปโดยควรแก่พระเกียรติยศทางสำนักพระราชวัง ให้คำแนะนำในวาระการดื่มถวายพระพรในงานพิธีต่าง ๆ ไว้ ดังนี้.

๑. โอกาสที่ควรดื่มถวายพระพร

๑.๑ งานที่จัดขึ้นในวันนั้นตรงกับวันสำคัญของทางราชสำนัก เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา

๑.๒ สถานที่จัดงานได้รับพระบรมราชานุญาตหรือพระบรมราชานุญาตเฉพาะที่

๑.๓ คู่สมรส หรือเจ้าภาพฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นผู้รับใช้เบื้องยุคลบาทโดยใกล้ชิด

๑.๔ แม้งานนั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ใน ๓ ข้อแรก แต่มีประธานองคมนตรี หรือองคมนตรี

ไปร่วมงาน

๑.๕ แขกที่ไปร่วมงานนั้น เป็นผู้แทนต่างประเทศระดับเอกอัครราชทูต อุปทูต หรือการจัดงานวันชาติของสถานทูตต่าง ๆ โดยถือเป็นการอนุโลม

๒. ผู้กล่าวเชิญชวนดื่มถวายพระพร ควรเป็นแขกเกียรติยศที่ได้รับเชิญให้ขึ้นกล่าวเป็นคนแรก เพราะการดื่มถวายพระพรนั้นจะต้องจัดให้มีขึ้นเป็นอันดับแรก ก่อนที่งานนั้นจะดำเนินต่อไป

๓. คำกล่าวในการดื่มถวายพระพร ทางสำนักพระราชวังได้แนะนำว่า ควรให้เป็นไปโดยสุภาพ โดยกล่าวดังนี้.-

"ในโอกาสอันเป็นศุภมิตถรมงคล กระผม (ดิฉัน) ขอเชิญชวนท่านผู้มีเกียรติโปรดดื่มถวายพระพร. . . . . หยุดเว้นจังหวะให้ผู้ร่วมงานได้ลุกขึ้นยืน พร้อมถือแก้วเครื่องดื่มไว้ให้ช้อคอกสูง

พอสมควร เมื่อผู้กล่าวเชิญชวนเห็นว่าเรียบร้อยแล้วจึงกล่าวต่อไป . . . . .

ข้าพระพุทธเจ้า ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย และพระสยามเทวาธิราช คู่คุ้มครองใต้ฝ่า
ละอองธุลีพระบาท และพระราชวงศ์ จงทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยืนนาน เพื่อเป็นมิ่งขวัญแก่
พลกนิกรไปชั่วกาลนาน ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ"

๔. จบการตีฆ้องถวายพระพร เมื่อผู้เชิญชวนกล่าวจบให้ผู้ร่วมงานจับเครื่องตีฆ้องจากแก้ว โดย
ไม่ต้องมีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี หรือ เปล่งเสียงไชโยโห่ร้องแต่ประการใด

การจัดโต๊ะหมู่บูชา

การจัดโต๊ะหมู่บูชาเป็นวัฒนธรรมประจำชาติไทยมานาน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่ามีมา
แต่สมัยใด ปัจจุบันในพิธีที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ในพระราชพิธี รัฐพิธี หรือราษฎร์พิธี เป็นงานมงคล หรืองาน
อวมงคลก็ตาม นิยมตั้งโต๊ะหมู่บูชาทั้งสิ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป พร้อมเครื่อง
บูชาตามคตินิยมของชาวพุทธ เท่าที่ปรากฏในสมัยพระพุทธรูป พุทธบริษัทมีความประสงค์จะบำเพ็ญกุศล
อย่างใดอย่างหนึ่ง นิยมนิมนต์พระสงฆ์มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุขในงานกุศลนั้น ๆ เพื่อต้องการให้พระรัตนตรัย
คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ พร้อมบริบูรณ์

ดังนั้น ศาสนพิธีต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา จึงนิยมอัญเชิญพระพุทธรูปเป็นนิมิตรแทน
องค์พระพุทธรูปมาประดิษฐานไว้ในพิธีด้วย เพื่อให้พระรัตนตรัยครบบริบูรณ์ดังกล่าวแล้ว แต่การอัญเชิญ
พระพุทธรูปมาประดิษฐานนั้น ควรทำสถานที่ประดิษฐานให้เหมาะสม ในขั้นแรกสันนิษฐานว่าอาจใช้โต๊ะ
ธรรมดาเป็นที่ประดิษฐาน ต่อมาได้มีวิวัฒนาการเป็นโต๊ะหมู่บูชาขึ้นดังปรากฏในปัจจุบันนี้ และมีหลายรูปแบบ
ในปัจจุบันถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย พร้อมทั้งเป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ และได้กลายเป็นมรดกของ
ชาติส่วนหนึ่ง

ปัจจุบัน การตั้งโต๊ะหมู่ชานิยมตั้งใน ๒ กรณี คือ

๑. ในพิธีทางพุทธศาสนา เช่น การทำบุญ ฟังเทศน์ เป็นต้น

๒. ในพิธีถวายพระพร หรือตั้งรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และหรือ

พระบรมราชินีนาถ

ส่วนเครื่องบูชาที่ใช้ในการตั้งโต๊ะหมู่บูชา ก็คือ พานพุ่ม หรือ พานดอกไม้ แจกันดอกไม้
กระถางรูป เชิงเทียน โดยมีปริมาณที่มากน้อยแตกต่างกันไปตามจำนวนของโต๊ะหมู่ที่ใช้ สำหรับโต๊ะหมู่ก็มี
จำนวนโต๊ะต่อหมู่ที่แตกต่างกัน คือ หมู่ ๔ หมู่ ๕ หมู่ ๖ หมู่ ๗ หมู่ ๘ โดยปัจจุบันนิยมใช้เฉพาะ
หมู่ ๕ หมู่ ๗ หมู่ ๘ โดยหมู่ ๕ นิยมใช้ในพิธีที่มีพื้นที่จำกัด ส่วนหมู่ ๗ และหมู่ ๘ มักจะใช้ในพิธีที่สำคัญ
และมีพื้นที่กว้างพอสมควร

การจัดเครื่องบูชาบนโต๊ะหมู่ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ผู้จัดจึงมักทำด้วยความประณีต
บรรจง เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความเคารพต่อพระรัตนตรัย และเพื่อแสดงถึงศิลปะในการจัดเครื่องบูชา

นอกจากนี้หลักเกณฑ์และวิธีจัดก็ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้จัดโต๊ะหมู่บูชาควรทราบหลักเกณฑ์และวิธีจัดโต๊ะหมู่บูชาแบบต่าง ๆ ไว้ เพื่อจะได้จัดได้อย่างถูกต้อง โดยมีหลักเกณฑ์การจัด คือ การตั้งเครื่องบูชาทุกชนิด จะต้องไม่สูงกว่าพระพุทธรูปที่ประดิษฐานที่โต๊ะหมู่บูชา ส่วนปริมาณอาจแตกต่างกันตามประเภทของโต๊ะหมู่ ดังนี้

โต๊ะหมู่ ๗ ประกอบด้วยเครื่องบูชา ดังนี้

- กระจ่างรูป ๑ กระจ่าง
- เชิงเทียน ๕ คู่
- พานดอกไม้ ๕ พาน
- แจก้น ๒ คู่

(การจัดไม่เต็ม อาจลดแจก้นและเชิงเทียนที่โต๊ะหมู่ตัวที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ก็ได้)

โต๊ะหมู่ ๙ ประกอบด้วยเครื่องบูชา ดังนี้

- กระจ่างรูป ๑ กระจ่าง
- เชิงเทียน ๖ คู่
- พานดอกไม้ ๗ พาน
- แจก้น ๓ คู่

(การจัดไม่เต็ม อาจลดแจก้นและเชิงเทียนที่โต๊ะหมู่ตัวที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ก็ได้)

การจัดโต๊ะหมู่ ๔

โต๊ะหมู่ ๔ มี ๒ ประเภท คือ แบบธรรมดา และ แบบโต๊ะชุด (โต๊ะปึกหรือโต๊ะเคียง)

โต๊ะชุดเป็นคำเรียกโต๊ะหมู่ ๔ ที่จัดตั้งโดยทยอยมุมโต๊ะออก ตั้งเครื่องบูชาและพระพุทธรูปทยอยตามมุมโต๊ะ หรือตั้งบริเวณมุมของห้องโดยทยอยกับมุมห้องด้านตรงข้าม หากนำไปตั้งไว้ข้างโต๊ะหมู่ใหญ่ข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้ง ๒ ข้าง จะเรียกว่า โต๊ะปึก หรือ โต๊ะเคียง ซึ่งหมายถึงโต๊ะปึกของโต๊ะหมู่ใหญ่ หรือโต๊ะที่ตั้งเคียงคู่กับโต๊ะหมู่ใหญ่ โดยนิยมตั้งเคียงคู่กับโต๊ะหมู่ ๗

โต๊ะหมู่ ๔ ประกอบด้วยเครื่องบูชา ดังนี้

- กระจ่างรูป ๑ กระจ่าง
- เชิงเทียน ๑ คู่
- (แบบธรรมดาใช้ ๓ คู่)
- พานดอกไม้ ๒ พาน
- แจก้น ๑ แจก้น

(แบบธรรมดาใช้ ๒ คู่)

ที่ ๗/๓๓๖๕
๒๔๘๐

ข้อบังคับทหาร
ว่าด้วยการกระทำสัตย์ปฏิญาณ

ข้อ ๑ เมื่อทหารเข้ารับราชการในกองประจำการเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ต้องกระทำสัตย์ปฏิญาณตนทุกคน

ข้อ ๒ คำปฏิญาณตนนั้น มีดังนี้

ข้าพเจ้า ขอกระทำสัตย์ปฏิญาณว่า

ข้าพเจ้า จักยอมตาย เพื่ออิสรภาพ และความสงบสุข แห่งประเทศชาติ

ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรสยาม

ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา

ข้าพเจ้า จักเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งพระบรมเดชาานุภาพ แห่งพระมหากษัตริย์เจ้า

ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจักปกครอง

ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยยุติธรรม

ข้อ ๓ ก่อนการพิธี ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงแก่ผู้ซึ่งกระทำสัตย์ปฏิญาณ ให้เข้าใจความหมายของคำปฏิญาณโดยละเอียดและแน่ชัด

ข้อ ๔ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณนั้น ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) หน่วยทหารซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกันให้กระทำพิธีร่วมกัน และให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุด ณ ที่นั้นเป็นประธาน หน่วยทหารใดไม่สะดวกที่จะมาร่วมได้ ให้หน่วยนั้นกระทำของตนโดยเฉพาะ และให้ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยนั้นเป็นประธาน

(๒) หน่วยใดมีบุคคลซึ่งจะต้องกระทำสัตย์ปฏิญาณเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย ให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยนั้นส่งไปเข้าร่วมพิธีกับทหารที่ใกล้เคียง

(๓) ในสถานที่ตั้งพิธี ให้เชิญพระพุทธรูป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามฉบับจำลองหรือรูปถ่าย กับพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ขึ้นประดิษฐานไว้ในที่อันสมควร บรรดาหน่วยทหารที่มีธงประจำกองให้เชิญธงประจำกองมาตั้งในพิธี ถ้าทุกหน่วยไม่มีธงประจำกอง ให้ผู้เป็นประธานจัดธงชาติหรือธงฉานตั้งในพิธีนั้น ๑ ธง

(๔) ผู้ที่กระทำสัตย์ปฏิญาณให้ยื่นเข้าแถวสวดพระพุทธรมนต์ เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธรมนต์ ให้ผู้เป็นประธานอ่านคำปฏิญาณ ตามข้อ ๒ ผู้ซึ่งจะต้องกระทำสัตย์ปฏิญาณว่าตามพร้อมกัน

ข้อ ๕ การแต่งกายของผู้กระทำสัตย์ปฏิญาณตน ผู้ควบคุมแถว และทหารในกองเกียรติยศตลอดจนผู้ที่ไปในพิธีนี้ ให้ใช้เครื่องแบบฝึก เครื่องแบบหัด เครื่องแบบปกติ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้วแต่กรณี

เมื่อเสร็จพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณแล้ว ให้มีการรื่นเริงต่าง ๆ ตามสมควร ให้ใช้ข้อบังคับนี้
ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

(ลงชื่อ) พิบูลย์สงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ศาลาว่าการกลาโหม พระนคร

๒๘ มิ.ย.๔๐

พิธีถวายผ้าพระกฐิน

- ถึงเวลาที่กำหนดประธานไปถึงวัดที่จะถวายผ้าพระกฐิน
- รับผ้าพระกฐินและผ้าห่มพระพุทธรูปปฏิมาประธานที่เชิงบันไดพระอุโบสถ อุ้มประคองเข้าสู่พระอุโบสถตรงไปที่พานแว่นฟ้าห้วงอาสน์สงฆ์วางผ้าบนพานแว่นฟ้า
- วางผ้าแล้วไปที่โต๊ะเครื่องบูชา รับผิดชอบต่อไม้มะทรางที่พานเปล่าแล้วรับเทียนชนวน
- จุดเทียนรูปเครื่องบูชา เสร็จแล้วกราบพระ ๓ ทน
- กลับไปที่พานแว่นฟ้า ทียบผ้าห่มพระพุทธรูปปฏิมาประธานส่งให้อนุศาสนาจารย์ไปมอบเจ้าหน้าที่ห่มพระพุทธรูปปฏิมาประธาน แล้วยกผ้าพระกฐินขึ้นประคองประนมมือ หันหน้าไปทางพระพุทธรูปปฏิมาประธาน ว่า "นโมฯ" ๓ ทน แล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ว่าคำถวายผ้าพระกฐิน
  - เมื่อกล่าวคำถวายจบ พระสงฆ์รับ สาธุแล้ว ประเคนผ้าพระกฐินแต่พระสงฆ์รูปที่สองหรือรูปที่สาม รองจากเจ้าอาวาสรูปที่หนึ่งลงไป แล้วทียบเทียนพระปาฏิโมกข์ ซึ่งวางอยู่ที่ข้างพานแว่นฟ้านั้น ประเคนพระสงฆ์รูปนั้น หรือรูปอื่นก็ได้
  - ประเคนเสร็จแล้วกลับไปนั่งยังที่สำหรับประธาน (ระหว่างนี้อนุศาสนาจารย์จะนำบัญญัติพระสงฆ์สามเณร ซึ่งทางวัดมอบให้เข้าไปเสนอเพื่อทราบ บัญชีนี้เมื่อเสร็จการพระกฐินแล้ว จะได้แนบไปกับหนังสือถวายพระราชกุศล)
  - เมื่อพระสงฆ์ทำพิธีเสร็จแล้ว อนุศาสนาจารย์จะส่งผ้าไตรให้ถวายพระคู่สวด เพื่อออกไปครองพร้อมทั้งพระรูปที่ครองกฐิน
  - เมื่อพระที่ออกไปครองผ้ากลับเข้ามาแล้ว อนุศาสนาจารย์จะส่งบริวารและไทยธรรมให้ถวาย เสร็จแล้วกลับไปนั่งที่เดิม การถวายบริวารและไทยธรรม จะให้ผู้อื่นช่วยถวายด้วยก็ได้
  - อนุศาสนาจารย์นำกรวดเข้าไปให้ประธาน เมื่อพระสงฆ์ตั้งต้นว่า "ยถา" ก็กรวดน้ำตั้งใจอุทิศถวายพระราชกุศลแต่พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงบำรุงพระพุทธศาสนา
  - พระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว นับเป็นเสร็จพิธี เมื่อจะกลับ กราบพระ ๓ ทน

พิธีประดับเครื่องหมายยศ

- เมื่อประธานมาถึงสถานที่ทำพิธี ผู้ควบคุมแถวบอกทำความเคารพ และรายงานยอดจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี
- ประธานจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย (ผู้เข้าร่วมพิธีประนมมือบูชาพระรัตนตรัย ทำความเคารพธงชาติ และถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมฉายาสถิตลักษณะ)
- เจ้าหน้าที่อ่านคำสั่ง หรือประกาศ ประกาศนามผู้ที่ได้รับยศทราบทั่วกัน
- ทำพิธีติดเครื่องหมายยศ

- การประดับเครื่องหมายยศ ให้ผู้ที่เข้ารับการประดับยศทำความเคารพประธาน ๑ ครั้ง และเดินไปยังผู้ที่กระทำการประดับยศ ทำความเคารพ ๑ ครั้ง แล้วก้าวเท้าขวาเฉียงไปทางซ้ายเฉียงตัว ยืนไหล่ขวาให้ผู้ทำการประดับยศ ผู้ทำการประดับยศ ประดับยศให้ผู้เข้ารับการประดับยศ เสร็จแล้วก้าวเท้ามายืนในท่าตรง แล้วก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางด้านขวา ยืนไหล่ซ้ายให้ผู้ทำการประดับยศให้ แล้วก้าวเท้ากลับมา ยืนในท่าตรง ทำความเคารพผู้ทำการประดับยศ

- ติดเครื่องหมายยศเสร็จให้จับมือแสดงความยินดี ผู้ได้รับการประดับยศแสดงการเคารพ แล้วไปกราบพระพุทธรูป ทำความเคารพธงชาติ แล้วถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมฉายาสถิตลักษณ์ แล้วกลับเข้าไปยืนที่แถว

- ประธานให้โอวาท จบแล้ว
- ผู้ควบคุมแถวบอกทำความเคารพประธาน
- ประธานกราบพระ ทำความเคารพธงชาติ แล้ว ถวายความเคารพพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมฉายาสถิตลักษณ์
- ผู้เข้าร่วมพิธีแสดงความยินดีกับผู้ได้รับการประดับยศ
- เสร็จพิธี

พิธีอัญเชิญตราทหารประจำการ

(กระทำนอกอาคาร)

- ผู้เข้ากระทำพิธี และผู้เข้าร่วมพิธีพร้อม ณ บริเวณพิธี
- ผู้เข้ากระทำพิธีพร้อม ณ จุดยืนที่กำหนด
- ผู้เข้าร่วมพิธีพร้อม ณ กระโจมรับรอง
- ประธานในพิธีเดินทางถึงบริเวณพิธี
- จก.สบ.ทบ. เข้ารายงานยอดกำลังพลในพิธี
- ประธานขึ้นสู่แท่นรับการเคารพ
- ผบ.ชบวนสวนสนาม บอกแสดงความเคารพ ดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์
- จก.สบ.ทบ.กล่าวรายงานและเรียกชื่อข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการ เข้ารับของที่ระลึก และหนังสือประกาศเกียรติคุณจากประธาน ตามลำดับ
- นายทหารเกษียณอายุอาวุโส กล่าวอำลา
- ประธานปราศรัยกับข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการ จบแล้ว ผบ.ชบวนสวนสนาม บอกแสดงความเคารพ ดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์
- ประธานลงจากแท่นรับการเคารพ เดินขึ้นสู่ห้องรับรอง
- นายทหารผู้เข้ากระทำพิธีกลับเข้ากระโจม

- จก.สบ.ทบ.เชิญนายทหารเกษียณอาวุโสขึ้นสู่แท่นรับการเคารพ นายทหารเกษียณท่านอื่น ๆ ตั้งแถวด้านหลังแท่นพิธี

- เริ่มการสวนสนาม
- เมื่อการสวนสนามเสร็จสิ้นลง จบพิธี
- ขอเชิญผู้เข้ากระทำพิธี และผู้เข้าร่วมพิธีร่วมสังสรรค์

พิธีอำลาชีวิตราชการทหารประจำการ

(กระทำในอาคาร)

- ผู้เข้าร่วมกระทำพิธี และผู้เข้าร่วมพิธีพร้อม ณ บริเวณพิธี
- ผู้เข้าร่วมกระทำพิธีพร้อม ณ จุดยืนที่กำหนด
- ประธานในพิธีเดินทางถึงบริเวณพิธี
- จก.สบ.ทบ.เข้ารายงานยอดกำลังพลในพิธี
- จก.สบ.ทบ.กล่าวรายงานและเรียกชื่อข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการ เข้ารับของที่ระลึก และหนังสือประกาศเกียรติคุณจากประธาน ตามลำดับ
- นายทหารเกษียณอายุอาวุโส กล่าวอำลา
- ประธานปราศรัยกับข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการ จบแล้วดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์
- ขอเชิญผู้เข้ากระทำพิธี และผู้เข้าร่วมพิธีร่วมสังสรรค์

ลำดับในพิธีปิดการศึกษาหลักสูตร

ณ . . . . .

ลำดับพิธี

- ผบ.ทบ.(ประธาน) มาถึงบริเวณ. . . . . หอประชุม ฯลฯ
- นายทหารเวรฯ รายงานเหตุการณ์
- ผบ.(หน่วย) รายงานตัวต่อ ผบ.ทบ.(ประธาน) เสร็จแล้วนำ ผบ.ทบ.(ประธาน) ไปวางพวงมาลา ณ . . . . . (พระบรมรูป, อนุสาวรีย์ ฯลฯ)
- ผบ.ทบ.(ประธาน) เข้าสู่ห้องพิธี
- ผู้ควบคุม (ผู้อำนวยการศึกษา, ทก.กพ. ฯลฯ) บอกลแสดงความเคารพแล้วรายงานยอด

- ผบ.ทบ.(ประธาน) ไปที่โต๊ะหมู่บูชาจุดเทียน รูป บูชาพระรัตนตรัย เคารพธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เสร็จแล้วไปนั่งในที่ที่จัดไว้
- ผู้ควบคุม ลั่งนั่ง
- ผบ.รร.ฯ รายงานผลการศึกษา, อบรม เสร็จแล้ว ถ้าเป็นการแจกประกาศนียบัตร ระดับเครื่องหมายยศ จะเรียนเชิญ ผบ .ทบ.(ประธาน) พร้อมกับนายทหารผู้ใหญ่เข้าประจำที่เพื่อแจกประกาศนียบัตร, ระดับเครื่องหมายยศ
- เจ้าหน้าที่จะอ่านรายงานนามผู้สำเร็จการศึกษาอบรม เข้ารับประกาศนียบัตร ระดับเครื่องหมายยศ จนครบทุกคน
- ผู้ได้รับการประดับเครื่องหมายยศ จะไปกราบพระพุทธรูป ๓ ครั้ง พร้อม ๆ กัน เคารพธงชาติ และพระบรมฉายาลักษณ์
- ผบ.ทบ.(ประธาน) จะให้อิวาท
- ผบ.ทบ.(ประธาน) ให้อิวาทจบ ผู้ควบคุมบอกแสดงความเคารพ
- ผบ.ทบ.(ประธาน) ไปที่โต๊ะหมู่บูชา กราบพระพุทธรูป เคารพธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ เป็นเสร็จพิธี

หมายเหตุ

๑. ถ้าเป็นหลักสูตรที่ไม่มีแจกประกาศนียบัตร, ระดับเครื่องหมายยศ เมื่อ ผบ .รร. รายงานผลการศึกษาเสร็จ จะเชิญ ผบ.ทบ.(ประธาน) ให้อิวาท
๒. ถ้าเป็นการประดับเครื่องหมายยศ เมื่อได้รับการประดับเครื่องหมายยศแล้ว ผู้ที่ได้รับการประดับเครื่องหมายยศ จะต้องไปกราบพระพุทธรูป ๓ ครั้ง เคารพธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์ พร้อม ๆ กัน
๓. ผบ.ทบ.ไปเป็นประธานในที่ใด ควรมีธงประจำตำแหน่งและธงชาติ วางใกล้ ๆ แทนให้อิวาทด้วย

พิธีพุทธาภิเษก

- ประธานจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง
- พิธีกรอารธนาศีล อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์ให้ศีลและเจริญพระพุทธมนต์ตามลำดับ
- จบแล้วประธานถวายจตุปัจจัยไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ
- พระพิธีธรรม ๔ รูป ประจำที่
- ได้ฤกษ์ ประธานเจิมเทียนชัย พระพิธีธรรมสวดคาถาจุดเทียนชัย

- ประธานจุดเทียนอื่น ๆ ทั้งหมด, จุดเทียนรูปหน้าพระพิธีกรรม
- พิธีกรอาราธนาสวดพุทธานิเชก
- พระพิธีกรรมเริ่มสวดพุทธานิเชก, พระนั่งปรกเริ่มบริกรรมจนกว่าจะถึงฤกษ์ดับเทียนชัย
- เมื่อพระพิธีกรรมเริ่มสวดพุทธานิเชก ประธานเดินทางกลับ
- ถึงเวลาฤกษ์ ประธานมาถึง ทำพิธีดับเทียนชัย
- พระพิธีกรรมสวดคาถาดับเทียนชัย
- ประธานถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระที่นั่งปรก และพระพิธีกรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ เป็นเสร็จพิธี

พิธีวางศิลาฤกษ์

- ก่อนฤกษ์ประมาณ ๓๐-๔๕ นาที ประธานจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย
- พิธีกรอาราธนาศีล ประธานและผู้เข้าร่วมพิธีรับศีล
- พิธีกรอาราธนาพระปริตร ประธานและผู้เข้าร่วมพิธีตั้งใจฟังพระสงฆ์ จริญพระพุทธมนต์
(จนได้เวลาฤกษ์พระสงฆ์พักการสวด)
- ก่อนปลุกฤกษ์ประมาณ ๕-๑๐ นาที ประธานกราบพระแล้วออกไปจุดเครื่องบูชาฤกษ์
คือ จุดเทียนใหญ่ ๑ คู่ และรูปเล็ก ๑ กำ เพื่อบูชาที่เครื่องบูชาฤกษ์
- พิธีกรบูชาฤกษ์
- ประธานตั้งจิตอธิษฐานนำใบเงิน ใบทอง ใบนาก ๙ ใบ และเหรียญ เงิน ทอง ไปรยลงกัน
หลุม (สมมติว่าเป็นค่าซื้อที่)
- ประธานเปิดทองและเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ (รอระยะจนได้ปลุกฤกษ์)
- ได้ปลุกฤกษ์ ประธานตอกเข็มมงคล ๙ ต้น ตามลำดับ เป็นประทักษิณ(พระสงฆ์สวดชยันโต
ดนตรีบรรเลงเพลงมหาฤกษ์)
- ประธานวางแผ่นอิฐทอง-เงิน-นาก ตามลำดับ แล้วถือปูนด้วยเกรียง และปูนที่ผสมและ
ทรายที่เสกไว้
- ประธานวางตลับนพรัตน์ลงในช่องอิฐที่ก่อไว้แล้ววางศิลาฤกษ์ทับ
- ประธานไปรยข้าวตอกดอกไม้ เหรียญเงิน ทอง ลงในหลุม แล้วเชิญแขกผู้มีเกียรติอื่น ๆ
ไปรยตาม
- พระสงฆ์รูปหนึ่งออกมาปะพรมน้ำพระพุทธมนต์ และอีกรูปหนึ่งไปรยทรายเสก
- พระสงฆ์รับถวายไทยธรรม และอนุโมทนา ประธานกรวดน้ำและรับพร เป็นเสร็จพิธี

พิธียกช่อฟ้า

- ประทานจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง
- พิธีกรอาราธนาศีล ที่ประชุมรับศีล
- เจ้าหน้าที่อ่านรายงาน (ประธานอาจกล่าวตอบ)
- ประธานไปยังแท่นที่จัดไว้ เจิมช่อฟ้า ปิดทอง ผูกผ้า ๓ สี คล้องพวงมาลัย
- ประธานยืนถือสายสิญจน์ ช่างชักรอกช่อฟ้าขึ้น พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา
- ประธานประเคนเครื่องไทยธรรมแด่พระสงฆ์
- พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ เป็นเสร็จพิธี

พิธีตัดลูกนิมิต

- ประทานจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง
- พิธีกรอาราธนาศีล พระสงฆ์ให้ศีล ประธานและผู้มีเกียรติรับศีล
- เจ้าหน้าที่อ่านรายงาน (พระราชทานวิสุงคามสีมา)
- ประธานปิดทองลูกนิมิต ปักดอกไม้มอบเทียนบูชาไว้ที่เสาแหกรลูกนิมิต
- ได้ฤกษ์เจ้าพนักงานลั่นฆ้อง ประธานตัดหวายลูกนิมิต พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา
- ประธานถวายเครื่องไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ เป็นเสร็จพิธี

พิธีบำเพ็ญกุศลของหน่วยแบบพิธีหลวง

- ประทานจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัย และเครื่องทองน้อยหน้าพระบรมรูปฯ
- พิธีกรอาราธนาศีล ผู้ร่วมพิธีสมาทานศีลจบแล้ว พิธีกรคลี่ผ้าภูษาโยง
- ประธานทอดผ้าไตร ๑ ไตร ผู้ร่วมพิธี ๙ ท่าน ทอดผ้าไตรตามลำดับ
- พระสงฆ์สวดปกรณัม
- พิธีกรหรือเจ้าหน้าที่เก็บผ้าภูษาโยง
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- ประธานกรวดน้ำ
- พิธีกรอาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- เจ้าภาพ (ผู้บังคับหน่วย) จุดเทียนนำมนต์เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถึงบทมงคลสูตร

à»'éÇÁ ¼Ûé¶×ÍçÑ¹ÒÁÁáà'çjË-Ô§¾ÃËÁ·ÒÃÒà»ç¹¼Ûé¶×Í
ãËéá»¶Ô§jèí¹aÇÁÒËÁÑé¹aÇj¹éíÁ

- เมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายชายไปถึง ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็ทำการต้อนรับ สันทนาการคร่ำครึกันจนกว่า
จะได้เวลาหมั้น

- เมื่อได้เวลาหมั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะเริ่มทำพิธีสู่ขอ โดยกล่าวว่า "วันนี้ฤกษ์งามยามดีจะมา
สู่ขอ . . . . . ซึ่งเป็นกุลสตรีไปเป็นแม่ศรีเรือนให้กับ . . . . ." เมื่อฝ่ายชายกล่าวคำสู่ขอเสร็จผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็
กล่าวตอบ "ถ้าฝ่ายชายเห็นว่าลูกสาวดิฉันเหมาะสมที่จะเป็นแม่บ้านแม่เรือนได้ ก็ไม่ขัดข้อง และขอฝากให้
ฝ่ายชายช่วยว่ากล่าวตักเตือนด้วย" เสร็จจากกล่าวคำสู่ขอแล้ว ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็จะมอบขันหมั้นทั้ง ๒ ชั้น
ให้แก่ฝ่ายหญิง เมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงตรวจดูของหมั้นเรียบร้อยแล้วถ้าเป็นแหวนหมั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็จะขอให้
ฝ่ายชายทำพิธีสวมแหวนหมั้นให้แก่ฝ่ายหญิง

- เมื่อสวมแหวนหมั้นแล้วก็ป็นอันเสร็จพิธี หากจะมีการเลี้ยงอาหารกันก็เลี้ยงในตอนนั้น

พิธีแต่งงาน

- เมื่อขบวนขันหมากมาถึงบ้านเจ้าสาว ให้ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงไปต้อนรับพร้อมกับให้เด็กถือ
พานหมากไปด้วย (หมากจัดเป็นจำนวนคู่) เมื่อขบวนขันหมากมาถึงหน้าบ้าน ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะถามไปว่า
"วันนี้ฤกษ์งามยามดี พวกท่านมาดีหรือมาร้าย ไคร่ขอทราบ " ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็ตอบไปว่า "วันนี้ฤกษ์งามยามดี
ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอาแก้วมาเกยเอาเขยมาฝาก จะเอาขันหมากมาให้ หากไม่ขัดข้องขอให้รับไว้ด้วย"

- นายประตู เมื่อขบวนขันหมากจะเข้าไปในบ้านจะต้องผ่านประตูทั้ง ๓ คือ ประตูเงิน ประตู
นาก และประตูทอง ให้เจ้าบ่าวเตรียมเงินใส่ซองไว้เพื่อ ขอด่านประตู คนเฝ้าประตูเงินจะเอาเข็มขัดเงินก้อนไว้ไม่
ยอมให้เข้า จะพูดว่า "บ้านนี้เป็นบ้านใหญ่บ้านโตมีผู้คนมากมาย การจะผ่านเข้าผ่านออก จะต้องแจ้งให้นาย
ประตูทราบก่อน จึงจะผ่านเข้าไปได้ " เมื่อให้รางวัลนายประตูแล้วก็ผ่านเข้าไปได้ (คนเฝ้าประตูจะมีหรือไม่มีก็
ได้ เพราะเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น)

- เมื่อขบวนขันหมากเข้าไปในบ้านเรียบร้อยแล้ว ให้เอาขันหมากไปวางไว้ ณ ที่ที่เจ้าของบ้าน
เตรียมไว้ ก่อนจะเริ่มพิธีเปิดขันหมาก ถ้าที่บ้านมีโต๊ะหมู่บูชา ผู้เป็นประธานฝ่ายหญิงจุดเทียนบูชาพระรัตนตรัย
เสียก่อน

¼ÛéãË-èÑé§ÉÍ§¾èÒÁ
¾ÃéíÁÑé§à·éÒ°èÒÇáÁÐà·éÒËÒÇ¹Ñé§ÁéíÁÇ§çÑ¹ËÁÒj ¼ÛéãË-è¾èÒÁË-Ô§jç·Ë¾Û·ÇèÒ
"à¾×éíà»ç¹ËÒÁÓ§¾ÁçÍáËéá»Ò·çÑ¹ËÁÒjãËé·ÛÑèÇjÑ¹'éÇÁ"

- ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็จะทำการเปิดขันหมากทั้ง ๓ ชั้น โดยเอาผ้าห่อขันหมากปูที่พื้น เอาใบเงิน
ใบทอง ใบนาก เรียงบนผ้าก่อน แล้ววางสินสอด ถังวา ข้าวเปลือก ข้าวตอกไว้ข้างบน ส่วนหมากพลุกก็ทำ
เช่นเดียวกัน คลีฟ้าวอกปู เอาพลูเรียงวางลง วางหมากลง

- ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงขณะนับเงินสินสอด ก็ให้พูดแต่คำที่เป็นสิริมงคลเสมอ ขำ ทอที่เบ่งบาน แสดงว่าจะมีฐานะใหญ่โต ถ้าวเขียนวงคำ หมายถึงความมั่งคั่งมั่งคั่ง ไบเงิน ไบทอง ไบนาก หมายถึงแก้วแหวน เงินทอง พลุเรียง หมายถึงต่อไปนี่เราจะเป็ญติเรียงพีเรียงน้องกัน หมากมีรสผาดมีลักษณะคุณสมบัติใน ทางประสานแผล หมายถึงความว่า เมื่อมีการผิตพลาดลวงเกินกันไปก็ให้อภัยให้กันด้วย โดยประสานดีกันดั้งเดิม
- เมื่อพิธีเกี่ยวกับชั้นหมากเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ห้อมอบให้ฝ่ายหญิงไป ส่วนหมากพลุกก็ห้อมอบให้ฝ่ายหญิงเช่นกัน หมากพลุกให้เก็บไว้ ๓ หรือ ๗ วัน แล้วนำไปคลี่ไต้ต้นไม้ใหญ่ต่อจากนั้นก็เป็ญพิธีสงฆ์

การปูที่นอน นิยมคู่สามีที่อยู๋ด้วยกันด้วยความรักสามัคคีเป็ญผู้ปู เวลาปูที่นอนให้จับปลายผ้าพร้อมกันและปูพร้อมกัน เอาไบเงิน ไบทอง ไบนาก เศษสตางค์ใส่ไว้ใต้หมอน (ถึเป็ญเคล็ดเงินทอง จะได้ไหลมาเทมา)

- การส่งตัวเจ้าบ่าวเจ้าสาว ในฐานะที่เป็ญชาวพุทธ ควรทำอย่างมีเหตุผล
  - ได้ฤกษ์ส่งตัว เจ้าบ่าวเจ้าสาว จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ทน
  - เสร็จแล้วไปกราบพ่อแม่ทั้งสองฝ่าย ผู้ใหญ่ให้ศีลให้พร แล้วไปส่งเพียงแค่ประตูห้องนอน
  - เจ้าบ่าวเจ้าสาวเมื่อเข้าไปในห้องแล้ว ขึ้นไปบนเตียงนอนกราบพร้อมกันที่หมอนอีก ๓ ครั้ง
- แล้วก็นอน ไม่ต้องออกมาอีก เช้าวันรุ่งขึ้นจึงออกมา

พิธีลาอุปสมบท

กรรมใดที่ผม (กระผม) ได้ล่วงเกิน ด้วยกายกรรมกัตี วจีกรรมกัตี มโนกรรมกัตี ด้วย ความเขลา ด้วยความประมาท ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ขอท่านได้โปรดอโหสิกรรมนั้นแก่ผม (กระผม) ด้วย เพื่อความบริสุทธิ์ ในการประพฤติพรหมจรรย์ต่อไป" (หรือจะกล่าวเป็ญภาษาบาลีว่า "ยํ กายเณ กตํ กम्मํ, วา

จาย อุท เจตสา, โมเหเน วา ปมาเทเน, สมมุชา จ ปรมมุชา, ตเม วาโหสิกรมม ัง โข, พุทธมจริยาวิสุทธยา" ดังนี้ก็ได้)

กล่าวจบแล้วก็โน้มตัวเล็กน้อย มอบพานรูปเทียนดอกไม้แด่ท่าน เมื่อผู้บังคับบัญชาเรียบร้อยแล้ว อาจตอบสั้น ๆ ว่า "ข้าพเจ้า (ฉัน) ขอโหสิให้ หนึ่งกรรมใดที่ข้าพเจ้า (ฉัน) ได้ล่วงเกินด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี ด้วยความพลั้งเผลอ ด้วยความเข้าใจผิด ข้าพเจ้า (ฉัน) ขอโหสิกรรมนั้นด้วย" ดังนี้ก็ได้

ขณะที่ท่านกล่าวอยู่นี้ ผู้ลாவจะต้องอยู่ในท่าประนมมือฟังท่านเมื่อท่านกล่าวจบ ถ้ายืนอยู่ก็ให้กราบท่านอีกครั้ง หลังจากนั้นท่านจะมอบพานเครื่องขอขมาคืนให้ผู้อุปสมบท

พิธีทอดกฐิน

- ประธานไปถึงสถานที่ถวายผ้ากฐินแล้ว ให้จุดเทียนรูปสักการะพระรัตนตรัยและกราบพระก่อน (ดอกไม้รูปเทียนสำหรับสักการะบูชาพระรัตนตรัยนี้ เจ้าภาพจะนำไปด้วยก็ได้ หรือจะนำไปจัดไว้ที่วัดก่อนก็ได้ เรื่องนี้ตามประเพณีนิยมถือกันว่า เข้าไปวัดทั้งที่ควรมีดอกไม้รูปเทียนไปสักการะบูชาพระด้วยการนำไปพร้อมประธาน (เจ้าภาพ) ไม่ยุ่งยากเพียงให้คนถือตามไปเมื่อไปถึงก็นำไปสักการะบูชาเลย จะนำไปบูชา ณ ที่ใด ทางวัดจะจัดสถานที่บูชาไว้ให้บูชา ณ ที่นั้น)

- เมื่อพร้อมแล้วถึงเวลาถวายผ้ากฐิน ให้เจ้าภาพหยิบผ้าห่มพระ (ผ้าห่มพระประธาน) ให้แก่ มรรคทายก เพื่อนำไปห่มพระประธาน แล้วประเคนตาลปัตรแด่พระสงฆ์ผู้เป็นประธาน เพื่อท่านจะได้ชี้ในการให้ศีล

- มรรคทายกหรือพิธีกรอาราธนาศีล เจ้าภาพพร้อม ด้วยผู้มาร่วมมอมนมโหมทนากฐิน ตั้งใจรับศีล โดยทั่วถึงกัน

- มรรคทายกหรือผู้ช่วยเหลือ นำผ้ากฐินมามอบให้ ส่วนพานแว่นฟ้าที่วางผ้ากฐินให้นำไปตั้งไว้ที่ตรงหน้าพระสงฆ์องค์ที่ ๑ หรือที่ ๒ นับจากหัวอาสน์สงฆ์ เมื่อถวายผ้ากฐินเสร็จแล้ว จะได้นำผ้ากฐินไปตั้งที่นั่น ทั้งนี้หมายความว่า ผ้ากฐินตั้งไว้ร่วมกับเครื่องบริวารกฐิน การตั้งรวมไว้เป็นหมวดหมู่ ก็เพื่อความสวยงาม ไม่ได้นำไปตั้งไว้ที่หัวอาสน์สงฆ์ก่อน เมื่อผู้เป็นประธานรับผ้ากฐินแล้ว ให้อุ้มประคองประนมมือหันหน้าไปทางพระปฏิมาประธาน (ในการทอดกฐินนี้ ถ้าสามีมกรรยาไปทอดด้วยกันจะจับผ้ากฐินร่วมกันก็ได้และก็ควรจะเป็นเช่นนั้น เพราะถือว่าได้ทำบุญร่วมกันจริง ๆ) และเมื่อหันหน้าไปทางพระประธานแล้ว ให้ตั้งนม ๓ จบแล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ ว่าคำถวายผ้ากฐินดังนี้

(สำหรับวัดมหานิกาย) "อิมัง ภันเต, สะปะริวารัง, กะฐินะจีวะระทุสสัง, สังฆัสสะ, โอนุชชยามะ" (ว่า ๓ ทน)

(สำหรับวัดธรรมยุต) "อิมัง ภันเต, สะปะริวารัง, กะฐินะทุสสัง, สังฆัสสะ โอนุ, ชชยามะ, สาธุ โน ภันเต สังโฆ, อิมัง สะปะริวารัง, กะฐินะทุสสัง, ปะฏิคคัณหาตุ, ปะฏิคคะเหตตะวา จะ, อิมินา ทุสเสนะ, กะฐินัง อัตถะระตุ, อัมหากัง, ทีฆะรัตตัง, ทิตายะ, สุขายะ"

- พระชั๊กผ้าบังสุกุล
- พระอนุโมทนา
- เจ้าภาพกรวดน้ำ พระกลับ
- เสรีจพิธี

พิธีเก็บศพ

- นำศพไปยังสถานที่บรรจุ นำหีบศพเข้าที่เก็บแต่ยังไม่ปิดที่เก็บ
- เชิญแขกเข้าเคารพศพ โดยเจ้าภาพจัดหาดินเหนียวก้อนเล็ก ๆ ห่อกระดาษดำ และกระดาษขาวใส่ถาดไว้ เพื่อแจกแขกคนละก้อน จะมีดอกไม้ด้วยก็ได้
- เมื่อแขกนำดินเหนียวและดอกไม้ไปวางเคารพศพแล้ว เจ้าภาพก็ทอดผ้าบังสุกุลปากหีบศพ แล้วนิมนต์พระชั๊กผ้าบังสุกุล (หรือทอดผ้าบังสุกุลก่อนเชิญแขกเข้าเคารพศพก็ได้) พระชั๊กบังสุกุลแล้วก็เป็นอันเสร็จพิธี ผู้จัดการฌาปนสถานก็จัดการปิดที่เก็บหีบศพต่อไป

พิธีทำบุญ ๗ วันศพ

- การทำบุญ ๗ วัน ถ้าทำวันเดียว สมมติว่า ตายวันศุกร์ ให้ทำวันศุกร์
- ๑๐๐๐ - พระสงฆ์ประจำอาสนะ
- เจ้าภาพจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย แล้วไปจุดเทียนรูปหน้าศพกลับมาหนึ่ง
  - อาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร รับศีลแล้วฟังพระสวดพร้อมกัน
- (ถ้ามีพิธีเทศน์ติดต่อกันไป อาราธนาพระปริตรเลย ส่วนศีลนั้นอาราธนาและรับศีลตอนมีเทศน์)
- ๑๑๐๐ - ถวายภัตตาหารเพลพระที่เจริญพระพุทธมนต์
- ๑๒๐๐ - พระฉันเสร็จ นำเครื่องไทยธรรมเทียบแล้ว เชิญเจ้าภาพถวาย
- เก็บไทยธรรมแล้ว ชักผ้าภูษาโยง
  - พระชั๊กบังสุกุลแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำ
- ๑๓๐๐ - เจ้าภาพจุดเทียนรูปที่โต๊ะบูชาก่อน แล้วจุดเทียนประจำกัณฑ์
- พระเทศน์ขึ้นธรรมาสน์
  - เมื่อพระเริ่มเทศน์ด้วยการบอกศักราชก่อน ระหว่างนี้เจ้าภาพจุดเครื่องห้าของศพ แล้วจุดเครื่องห้าของเจ้าภาพ (หรือจะจุดติดต่อกันจากเทียนประจำกัณฑ์ หรือจุดระหว่างอาราธนาศีลก็ได้)
  - อาราธนาศีล อาราธนาธรรม
  - พระแสดงธรรมจบ เจ้าภาพไปจุดเทียนรูปหน้าพระสวดรับเทศน์ พระสงฆ์ ๔ รูป (ถ้ามี) สวดธรรมคาถาต่อจนจบ

- เจ้าภาพถวายไทยธรรม เจ้าหน้าที่เก็บไทยธรรม แล้วซักผ้าภูเขาโยง
- เจ้าภาพทอดผ้าบังสุกุล (ถ้ามี)
- พระสงฆ์ซักผ้าบังสุกุล
- เจ้าภาพกรวดน้ำ พระสงฆ์อนุโมทนา แล้วกลับ
- เสร็จพิธี

พิธีฌาปนกิจศพ

- ซักศพขึ้นตั้งบนศาลาบำเพ็ญกุศล
- นิมนต์พระสงฆ์ประจำที่อาสน์สงฆ์
- เจ้าภาพจุดเทียนรูปที่โต๊ะพุทธรูปชา
- อาราธนาพระปริตร
- พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์
- ถวายภัตตาหารเพล
- ถวายเครื่องไทยธรรม
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- เลี้ยงอาหารกลางวันญาติมิตรและแขก
- นิมนต์พระเทศน์ ขึ้นพักบนอาสน์สงฆ์
- ประทานจุดเทียนรูปที่โต๊ะพุทธรูปชา, เทียนกัณฑ์เทศน์, เทียนหน้าศพ
- อาราธนาศีล อาราธนาธรรม (เทศน์ธรรมดาหรือเทศน์แจงก็ได้)
- พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนาจบแล้ว ถวายกัณฑ์เทศน์
- นิมนต์พระ (ตามจำนวนที่นิมนต์) ขึ้นอาสน์สงฆ์พร้อมกัน
- มาตีกาบังสุกุล
- เคลื่อนศพเวียนเมรุ ๓ รอบ พระนำศพ ๑ รูป
- เชิญศพขึ้นสู่เมรุ
- แกวกองทหารเกียรติยศ เข้าที่พร้อมหน้าเมรุ (ถ้าเป็นศพที่ต้องจัดกองทหารเกียรติยศ)
- อ่านคำไว้อาลัย (ถ้ามี)
- เจ้าภาพเชิญแขกผู้ใหญ่ทอดผ้าบังสุกุล โดยจัดลำดับจากผู้มีอาวุโสน้อยไปหามากขึ้นไป

ตามลำดับ

- ประทานในพิธีทอดผ้ามหาบังสุกุลหน้าเพลิง
- ประทานวางกระถางดอกไม้ (เครื่องขมา) เป่าแตรนอน ๑ จบ

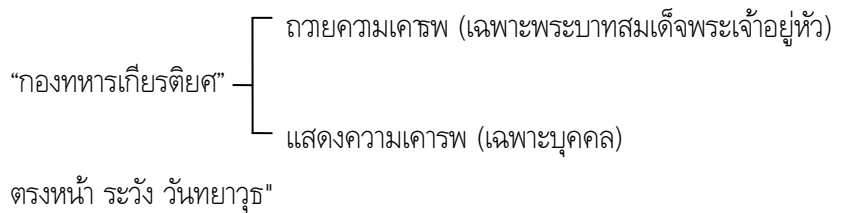

การจัดกำลังตามข้อ ๑.๓, ๑.๔ และ ๑.๕ ไม่มีการจัดหมู่เชิงยุทธ

๒. การจัดแถวกองทหารเกียรติยศ ให้จัดแถวทหารเรียงตามลำดับไหล่ สำหรับกำลังพล ที่จัดเป็นกองทหารเกียรติยศผสม ให้จัดผู้ควบคุมแถวและทหารที่มีความสูงระหว่าง ๑๖๕ - ๑๗๕ ซม.

๓. การปฏิบัติของกองทหารเกียรติยศในการต้อนรับ

๓.๑ การแสดงการเคารพ เมื่อผู้รับการเคารพขึ้นแทนรับการเคารพผ.กองทหารเกียรติยศ ใช้คำบอกแสดงการเคารพ ดังนี้

สำหรับการรายงานบุคคลต่างประเทศ ให้รายงานต่อท้าย บุคคลนั้นด้วย โดยใช้คำว่า "แห่งประเทศ" เช่น นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศเบลเยียม ผู้บัญชาการทหารบกแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นต้น

๓.๒ การรายงานของ ผบ.กองทหารเกียรติยศ

๓.๒.๑ กองทหารเกียรติยศผสม ๑ กองพัน ใช้คำรายงานดังนี้

"กระผม (ยศ. . . . . ชื่อ. . . . .) เป็นผู้บังคับกองทหารเกียรติยศผสม สำหรับ. . . . . มีกำลังกองทหารเกียรติยศ ๑ กองพัน ประกอบด้วยทหารบก ๑ กองร้อย ทหารเรือ ๑ กองร้อย ทหารอากาศ ๑ กองร้อย ขอเชิญให้เกียรติตรวจแถวกองทหารเกียรติยศต่อไป ครับ"

๓.๒.๒ กองทหารเกียรติยศผสม ๑ กองร้อย ใช้คำรายงานดังนี้

"กระผม (ยศ. . . . . ชื่อ. . . . .) เป็นผู้บังคับกองทหารเกียรติยศผสม สำหรับ. . . . . มีกำลังกองทหารเกียรติยศ ๑ กองร้อย ประกอบด้วยทหารบก ๑ หมวด ทหารเรือ ๑ หมวด ทหารอากาศ ๑ หมวด ขอเชิญให้เกียรติตรวจแถวกองทหารเกียรติยศต่อไป ครับ"

๓.๒.๓ กองทหารเกียรติยศที่จัดเฉพาะเหล่าทัพ ใช้คำรายงานดังนี้

"กระผม (ยศ. . . . . ชื่อ. . . . .) เป็นผู้บังคับกองทหารเกียรติยศผสม สำหรับ. . . . . มีกำลังกองทหารเกียรติยศ ๑ กองร้อย ขอเชิญให้เกียรติตรวจแถวกองทหารเกียรติยศต่อไป ครับ"

๓.๓ การตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ เป็นไปตาม ผนวก ก.

๓.๔ การแสดงการเคารพของผู้รับการเคารพในขณะตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ

๓.๔.๑ กองทหารเกียรติยศที่มีธงชัยเฉลิมพล ให้ผู้รับการเคารพแสดงการเคารพเฉพาะธงชัยเฉลิมพล

๓.๔.๒ กองทหารเกียรติยศไม่มีธงชัยเฉลิมพล ให้ผู้รับการเคารพรับการเคารพ เฉพาะผู้ควบคุมแถว

๓.๔.๓ ผู้รับการเคารพแต่งเครื่องแบบทหาร หรือข้าราชการพลเรือนที่แต่งเครื่องแบบ ให้แสดงการเคารพหรือรับการเคารพด้วยการ "วันทยหัตถ์"

๓.๔.๔ ผู้รับการเคารพ หรือ พลเรือน แต่ไม่แต่งเครื่องแบบ ให้แสดงการเคารพ หรือรับการเคารพ ดังนี้

๓.๔.๔.๑ กองทหารเกียรติยศที่มีธงชัยเฉลิมพล

๓.๔.๔.๑.๑ กรณีสวมหมวก ขณะอยู่บนแท่นรับการเคารพให้ ยืนตรง ถอดหมวกด้วยมือขวา แล้วยกขึ้นมาปิดหน้าอกเบื้องซ้าย เมื่อลงจากแท่นรับการเคารพให้สวมหมวก เมื่อเดินตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ ขณะผ่านธงชัยเฉลิมพลให้แสดงการเคารพเช่นเดียวกับขณะอยู่บนแท่น รับการเคารพ เมื่อผ่านพ้นไปแล้วให้สวมหมวกตามเดิม

๓.๔.๔.๑.๒ กรณีไม่สวมหมวก ขณะอยู่บนแท่นรับการเคารพให้ ยืนตรงแล้วก้มศีรษะเมื่อลงจากแท่นรับการเคารพเดินตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ ขณะ ผ่านธงชัยเฉลิมพลให้ หยุดแสดงการเคารพด้วยการก้มศีรษะ เมื่อผ่านพ้นไปแล้วไม่มีการเคารพผู้ใดอีก

๓.๔.๔.๒ กองทหารเกียรติยศที่ไม่มีธงชัยเฉลิมพล

๓.๔.๔.๒.๑ กรณีสวมหมวก ขณะเดินผ่านผู้ควบคุมแถวให้รับการ เคารพโดยยกหมวกสูงขึ้นจากศีรษะเล็กน้อย ขณะผ่านพ้นไปแล้วคงสวมหมวกตามเดิม

๓.๔.๔.๒.๒ กรณีไม่สวมหมวก ขณะเดินผ่านผู้ควบคุมแถวให้รับ การเคารพโดยก้มศีรษะ

๔. การรายงานเมื่อตรวจแถวกองทหารเกียรติยศเสร็จสิ้นแล้ว ผบ .กองทหารเกียรติยศ ใช้คำรายงานดังนี้

"บัดนี้ การตรวจแถวกองทหารเกียรติยศได้เสร็จสิ้นแล้วครับ " และเมื่อรายงานเสร็จสิ้น แล้วให้กลับมาที่จุดเดิมหน้าแถวกองทหารเกียรติยศแล้วบอก "เรียบ. . . อาวุธ"

๕. การปฏิบัติของกองทหารเกียรติยศในการส่งกลับ สำหรับในกรณีนี้จะไม่มีการตรวจแถว กองทหารเกียรติยศอีก ดังนั้น ผบ .กองทหารเกียรติยศ จึงบอกแถวแสดงการเคารพเท่านั้น โดยเมื่อผู้รับการ เคารพขึ้นแท่นรับการเคารพ ผบ .กองทหารเกียรติยศบอกแสดงการเคารพตามข้อ ๓.๑ และเมื่อผู้รับการ เคารพลงจากแท่นรับการเคารพ และเดินห่างออกไปจากแถวกองทหารเกียรติยศพอสมควรแล้ว ให้บอก "เรียบ...อาวุธ"

๖. การจัดกองทหารเกียรติยศสำหรับประมุขของรัฐต่างประเทศ ผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศ หรือแขกผู้มีเกียรติของรัฐบาลที่มาเยือนประเทศไทย ให้จัดกองทหารเกียรติยศ ทั้งต้อนรับและส่งกลับ

๗. การแสดงการเคารพหรือรับการเคารพของบุคคลตามข้อ ๖ อาจปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาตินั้น ๆ หรือตามที่กล่าวในข้อ ๓.๔ ก็ได้ สุดแล้วแต่จะเห็นสมควร

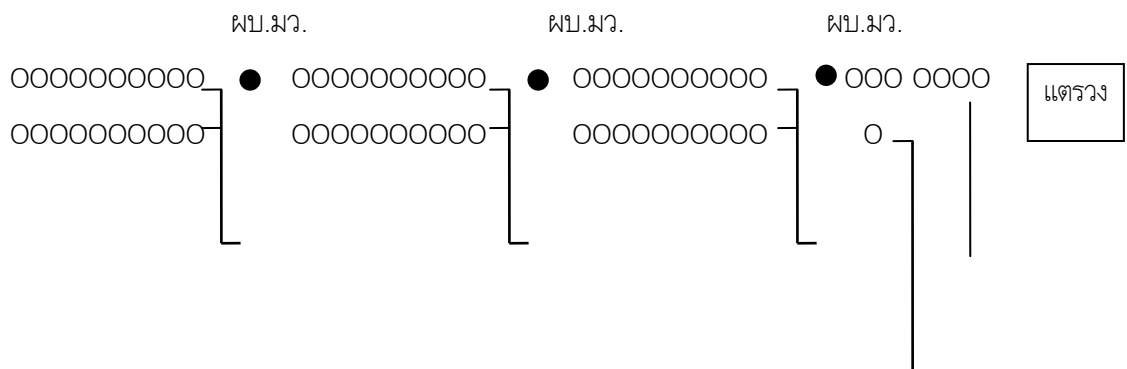
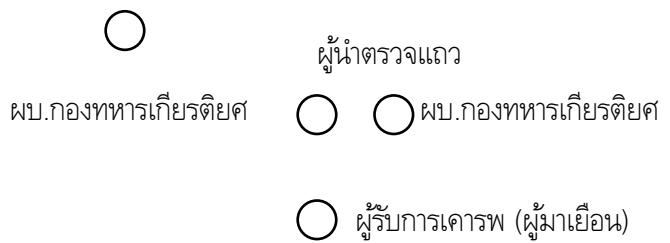
๒๕๖
การตรวจแถวกองเกียรติยศ
(ดังรูป)

แห่งรับการเคารพ

○ จุดรายงานตัว (ห่าง ๓ ก้าว)

เส้นทางกลับ

ผบ.หมู่

ผบ.หมู่

ผบ.หมู่

หมู่แตงเดี่ยว

หมู่เชิญธง

(สรุปจาก บันทึกข้อความ กพทบ. ที่ กท ๐๔๐๑/๒๒๔๔๙ ลง ๑๙ ก.ย.๒๕ เรื่องการปฏิบัติของกองทหารเกียรติยศ)

๑. เมื่อผู้รับการเคารพ(ผู้มาเยือน) ขึ้นแท่นรับการเคารพ ให้ยืนอยู่ด้านขวาของผู้นำตรวจแถว
๒. ผบ.กองทหารเกียรติยศบอกแถวแสดงความเคารพ ตามข้อ ๓.๑
๓. แตรวง (ถ้ามี) บรรเลงเพลงเคารพ
๔. ผบ.กองทหารเกียรติยศ เข้ารายงาน ณ จุดห่าง ๓ ก้าว จากแท่นรับการเคารพคำรายงานตามข้อ ๓.๒ เชิญตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ

๕. ผู้นำตรวจแถว เชิญผู้รับการเคารพตรวจแถวกองทหารเกียรติยศ โดยให้ผู้รับการเคารพอยู่ด้านซ้ายของผู้นำตรวจแถว และ ผบ.กองทหารเกียรติยศอยู่ด้านหลังผู้นำตรวจแถว เริ่มตรวจแถวจากหมู่แตงเดี่ยวเป็นต้นไปจนถึงท้ายแถว ขณะผ่านหมู่เชิญธงให้แสดงการเคารพตามข้อ ๓.๔.๑ ถ้าไม่มีธงให้รับการเคารพเฉพาะผู้ควบคุมแถว ตามข้อ ๓.๔.๒ แล้วกลับขึ้นสู่แท่นรับการเคารพ โดยไม่ต้องตรวจแถวหลังสำหรับ ผบ.กองทหารเกียรติยศให้เดินตามผู้รับการเคารพไปจนถึงท้ายแถว แล้วตามผู้รับการเคารพประมาณกึ่งกลางจะถึงแท่นรับการเคารพ ให้วิ่งแยกกลับมาอยู่ตรงจุดเดิม

๖. เมื่อผู้รับการเคารพขึ้นบนแท่นเรียบร้อยแล้ว ผบ.กองทหารเกียรติยศวิ่งเข้าไปรายงานตรวจแถวกองทหารเกียรติยศเสร็จสิ้นแล้ว ตามข้อ ๔ โดยเข้ารายงานตรงจุดกึ่งกลาง ๓ ก้าวจากแท่นรับการเคารพ เมื่อรายงานเสร็จสิ้นแล้วให้กลับมา ณ จุดเดิมหน้ากองทหารเกียรติยศ บอก "เรียบ. . . .อาวุธ"

การใช้กระบี่สำหรับเกียรติยศ การขัดกระบี่และโอกาสชักกระบี่

๑.วิธีขัดกระบี่

๑.๑ ทำซัดกระบี่ในเวลาแต่งเครื่องแบบฝึก หรือเครื่องแบบสนาม ให้สอดกระบี่ในของ กระบี่ที่แขวนอยู่กับเข็มขัดสายโยง หรือเข็มขัดเครื่องสนามทางซ้าย ให้ไกร่งกระบี่อยู่ทางนอกตัวทั้งนี้ให้สอด จนถึง

๑.๒ ทำซัดกระบี่ในโอกาสแต่งเครื่องแบบปกติก็แกมเขี้ยวคอเบาะ เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบเต็มยศ ให้แขวนกระบี่กับ สายกระบี่ซึ่งติดเข็มรัดรัดทางแกง หรือ สายกระบี่ติดกับเข็มขัดพื้นหนังสือเลือดหมู (เข็มขัดเต็มยศ) ทั้งนี้ ให้กลัดติดทั้งสองสาย

ทำซัดกระบี่ และท่ากระบี่ในโอกาสซ้อม ให้ปฏิบัติตามแบบฝึกการใช้กระบี่สำหรับทหารม้า

๒. โอกาสที่จะต้องชักกระบี่

- เมื่อประจำแถวทหาร ในการตรวจพลสวนสนาม
- เมื่อประจำแถวกองทหารเกียรติยศ, กองรักษาการณ์
- เวลาเชิญธงชัยเฉลิมพล
- เมื่อมีคำบอกหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาให้ชักกระบี่

ในโอกาสตรวจพลสวนสนาม เมื่อมีคำบอกให้ทหารติดตาม นายทหารซึ่งประจำแถวต้องชัก กระบี่ ฯลฯ ทำท่าบ่าอาวุธ และถือกระบี่อยู่ในท่านี้จนกว่าจะมีคำสั่งบอกเปลี่ยนแปลง และเมื่อบอกให้ปลด ดบ จึงสวมกระบี่เข้าฝักได้

ในโอกาสประจำแถวกองทหารเกียรติยศ หรือกองรักษาการณ์ เมื่อจะต้องแสดงความเคารพ ด้วยท้าวันทยาวุธ ในโอกาสเชิญธงชัยเฉลิมพล นายทหารรักษาท้องต้องทำท่าบ่าอาวุธก่อนจะเข้าไปรับธง เมื่อถึง ที่เก็บธงก็ต้องหยุดทำท้าวันทยาวุธ ครั้นผู้เชิญธงนำธงออกมาแล้ว นายทหารรักษาท้องยกกระบี่ขึ้นมายู่ท่า บ่าอาวุธ แล้วออกเดินหน้าบองข้างผู้เชิญธงไปยังหมวดเชิญธง เมื่อถึงก็เข้าประจำที่และท้าวันทยาวุธ เมื่อมีคำ บอก "เรียบอาวุธ" ให้ทำท่าบ่าอาวุธ และคงถือกระบี่อยู่ในท่านี้อยู่ตลอดเวลา นายทหารซึ่งมีหน้าที่รักษาท้อง เมื่อกองทหารทำการเคารพ และจะต้องทำการเคารพด้วย ให้นายทหารรักษาท้องท้าวันทยาวุธ

ในโอกาสที่ผู้บังคับบัญชาใช้คำบอก หรือคำสั่งให้ชักกระบี่ เนื่องด้วยกิจใด ๆ ก็ให้ปฏิบัติ ตามคำสั่งนั้น

ท่ากระบี่

๓. ท่าจับกระบี่เมื่อสวมในฝัก

ก. ในท่าตรง

๑. เมื่อซัดกระบี่ด้วยของกระบี่ ให้จับฝักกระบี่ด้วยมือซ้าย หันฝ่ามือเข้าหาตัว นิ้วหัวแม่มือ อยู่ด้านใน นิ้วอื่นเรียงชิดกันอยู่ด้านนอก คุมกระบี่ให้ห้อยตรงตามแนวขาซ้าย นอกจากนี้ปฏิบัติอย่างทำตรง มือเปล่าทุกประการ

๒. เมื่อขัดกระบี่ด้วยสายกระบี่ ให้จับฝักกระบี่ด้วยมือซ้าย รูปกระบี่และวิธีใช้เช่นเดียวกับ
หมายเลข ๑. เว้นแต่ปลายฝักกระบี่จรดตั้งบนพื้นข้างขาซ้าย

ข. ในเวลาเคลื่อนที่

๑. เมื่อขัดกระบี่ด้วยซองกระบี่ ให้มือซ้ายคงจับฝักกระบี่อย่างทำตรง (เพื่อคุมกระบี่ไว้
ไม่ให้เเกะกะ)

๒. เมื่อขัดกระบี่ด้วยสายกระบี่ ให้มือซ้ายจับกำฝักกระบี่ที่เดียวกับเมื่ออยู่กับที่ ยกกระบี่
เอนปลายไปข้างหน้า ให้ปลายกระบี่สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ คืบ พลิกฝักกระบี่ให้ด้านบนอยู่ทางพื้นดิน
โกร่งกระบี่อยู่นอกตัว แกว่งแขนซ้ายได้พอสมควร

๔. ท่าป่าอาวุธ ทำ ๓ จังหวะ คือ

จังหวะ ๑ ให้เอนปลายกระบี่ไปข้างหลัง หรือเลื่อนโกร่งกระบี่ไปข้างหน้าเล็กน้อย (แล้วแต่
โอกาสนั้นขัดกระบี่ด้วยซองกระบี่ หรือสายกระบี่) ด้วยมือซ้าย ขณะเดียวกันให้ใช้มือขวาจับด้ามกระบี่ นิ้ว
แม่มือขวาเปิดสลักยึดฝักกระบี่ และชักกระบี่ออกจากฝัก ประมาณ ๑ ฝ่ามือ

จังหวะ ๒ ชักกระบี่ ออกจากฝัก ยกปลายกระบี่ขึ้นข้างบน กระบี่ตั้งตรงในแนวเส้นตั้ง
ให้คมกระบี่อยู่ทางซ้าย ชูมือขวาให้โกร่งกระบี่ด้านบนเสมอคาง และห่างจากคางระยะ ๒ ฝ่ามือ นิ้วหัวแม่มือขวา
วางตามแนวสันด้ามกระบี่ นิ้วนอกนั้นกำด้ามกระบี่ มือซ้ายนำฝักกระบี่กลับเข้าที่เดิม

จังหวะ ๓ ลดกระบี่ให้มือขวาลงมาอยู่อย่างทำตรง มือขวาจับด้ามกระบี่ไว้ในระหว่างนิ้วชี้
กับนิ้วหัวแม่มือ วางกระบี่พิงกับบ่าขวา ให้ปลายกระบี่ชี้ขึ้นข้างบน คมกระบี่หันไปข้างหน้า ลั่นกระบี่ติดกับบ่าขวา

๕. ขณะถือกระบี่อยู่ในท่าป่าอาวุธ

เมื่อมีคำบอกให้ทำท่าพัก ก็ให้ปฏิบัติต่ออาวุธอย่างท่ามือเปล่า แต่การถือกระบี่ให้พยายาม
รักษาท่าเดิมไว้ เมื่อมีคำบอกให้ทำท่าตรง ก็ให้กลับอยู่ในท่าป่าอาวุธอย่างเรียบร้อยต่อไป

๖. เมื่อจะต้องเคลื่อนที่

ก็ให้ปฏิบัติอย่างท่ามือเปล่า แขนขวาถือกระบี่แกว่งได้ มือซ้ายคงถือฝักกระบี่ เช่นเดียวกับ
ข้อ ๓ (ข.)

๗. ท่าสวมกระบี่ ทำ ๓ จังหวะ คือ

จังหวะ ๑ มือขวาชูกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะสุดแขน ปลายกระบี่ขึ้นบน กระบี่ตั้งตรงได้แนวเส้นตั้ง
หันคมกระบี่ไปทางซ้าย

จังหวะ ๒ ลดปลายกระบี่ลงไปหาช่องฝักกระบี่ มือซ้ายเอนปลายฝักกระบี่ไปข้างหลังหรือ
เลื่อนช่องฝักกระบี่ไปข้างหน้าเล็กน้อย (แล้วแต่โอกาสนั้นขัดกระบี่ด้วยซองกระบี่หรือสายกระบี่) แล้วสอด
ปลายกระบี่เข้าฝักประมาณ ๑ คืบ (ในโอกาสนี้ให้กำศีรษะ เพื่อดูที่ช่องฝักกระบี่ได้)

จังหวะ ๓ สวมกระเป๋ี่เข้าฝักให้ถึงที่ ปิดสลักยึดฝักกระเป๋ี่ ลดมือขวาแนบอยู่ข้างบนคมกระเป๋ี่
หันไปทางซ้าย เทียบดเช่นขวาเต็มที มือซ้ายนำฝักกระเป๋ี่เข้าที่ตามเดิม

๘. ทำวันทยาวัธ ทำจาก ๒ โอกาส คือ

ก. ทำจากท่าบ่าอาวัธ ทำเป็น ๒ จังหวะ คือ

จังหวะ ๑ มือขวายกกระเป๋ี่ขึ้นข้างบน หันคมไปทางซ้าย ให้ที่กรองกระเป๋ี่ด้านบนอยู่เสมอ
คาง นิ้วแม่มือวางทาบตามแนวสันกระเป๋ี่ นิ้วนอกนั้นกำด้ามกระเป๋ี่

จังหวะ ๒ ลดกระเป๋ี่ไปข้างหน้า ปลายกระเป๋ี่เฉียงลงล่างในแนวปลายเท้าขวา สูงจาก
พื้นดินประมาณ ๑ คืบ มือขวาอยู่ข้างขวา นิ้วแม่มือขวาแนบอยู่กับด้ามกระเป๋ี่ และอยู่ข้างบนคมกระเป๋ี่หันไป
ทางซ้าย เทียบดเช่นขวาเต็มที

ข. ทำจากท่าซึ่งกระเป๋ี่สวมในฝัก

เมื่อมีคำบอกว่ "ขวา (ซ้าย) ระวัง" ให้ทำท่าบ่าอาวัธ เมื่อมีคำบอกว่ "วันทยาวัธ" ให้
ทำท่าวันทยาวัธเช่นเดียวกับข้อ ก.

เมื่อมีผู้รับค้ำับ ให้หันหน้าไปทางผู้รับค้ำับพร้อมกับลูกแถว ตาจับตาผู้รับค้ำับ เมื่อ
ผู้รับค้ำับผ่านไปแล้ว ๒ ก้าว ให้หันหน้ากลับมาอยู่ในท่าตรง

สำหรับภครยงาน ถ้าผู้รายงานต้องเคลื่อนที่ไปหาผู้รับรายงาน ก่อนที่จะเคลื่อนที่ให้ยก
กระเป๋ี่ขึ้นอยู่ในท่าวันทยาวัธจังหวะ ๑ แล้ววิ่งไปหาผู้รับรายงาน หยุดห่างจากผู้รับรายงาน ๓ ก้าว ลดกระเป๋ี่ลง
ในท่าวันทยาวัธจังหวะ ๒ เมื่อรายงานเสร็จแล้วให้ยกกระเป๋ี่ขึ้นอยู่ในท่าวันทยาวัธจังหวะ ๑ ทำท่าวิ่งกลับประจำ
ที่เดิม แล้วลดกระเป๋ี่ลงในท่าวันทยาวัธจังหวะ ๒

๙. ท่าเรียบอาวัธจากท่าวันทยาวัธ

เมื่อมีคำบอกว่ "เรียบ" ให้นำกระเป๋ี่มาอยู่ในท่าบ่าอาวัธก่อน คือท่า ๒ จังหวะ จังหวะ ๑
มือขวา ยกกระเป๋ี่ขึ้นมาอยู่เสมอคาง อย่างท่าวันทยาวัธจังหวะ ๑ จังหวะ ๒ ลดกระเป๋ี่ลงมาข้างขวาอย่างท่า
บ่าอาวัธจังหวะ ๓

เมื่อมีคำบอกว่ "อาวัธ" จึงให้ทำท่าสวมกระเป๋ี่ต่อไป

สำหรับผู้ที่มีระเบียบกำหนดว่ จะต้องถือกระเป๋ี่อยู่ในท่าบ่าอาวัธต่อไป ก็คงให้ถือกระเป๋ี่อยู่
ในท่านั้น ไม่ต้องทำท่าสวมกระเป๋ี่

๑๐. ท่าวันทยาวัธในเวลาเคลื่อนที่

ท่าจากท่าบ่าอาวัธเป็น ๒ จังหวะคือ

จังหวะ ๑ เมื่อมีคำบอกว่ "ระวัง" ให้ยกกระเป๋ี่ขึ้นอยู่ในท่าเดียวกับท่าวันทยาวัธ จังหวะ ๑

จังหวะ ๒ เมื่อมีคำบอกว่ "แลขวา (ซ้าย) ท่า" เมื่อลื่นคำว่ ท่า ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ
ท่าวันทยาวัธ จังหวะ ๒ พร้อมกับสะบัดหน้าแลขวา (ซ้าย) ไปทางผู้รับความเคารพ

เมื่อผ่านผู้รับความเคารพแล้ว ๒ ก้าว จึงทำแลตรง และนำกระบี่มาอยู่ในท่าบ่าอาวุธจังหวะ

๑ และ ๒

๑๑. ถ้ามิได้ชักกระบี่อยู่

การเคารพในเวลาเคลื่อนที่คงปฏิบัติตามข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการเคารพ พ.ศ.๒๔๗๘ ส่วนการถือกระบี่ให้ปฏิบัติตามข้อ ๓ (ข.) แห่งแบบฝึกนี้

ท่าถอดหมวกเมื่อชักกระบี่ ในโอกาสที่ต้องการความมีระเบียบ

๑๒. เมื่อชักกระบี่ด้วยซองกระบี่

ให้ถือหมวกซึ่งถอดแล้วด้วยมือซ้าย คือให้แขนซ้ายท่อนล่างงอได้ฉากกับแขนท่อนบน หมวกวางคว่ำบนมือซ้าย หันหน้าหมวกไปทางขวา มือซ้ายจับที่ขอบนอกนิ้วหัวแม่มืออยู่ข้างใน นิ้วนอกนั้น ชิดกันอยู่ข้างนอก

๑๓. เมื่อชักกระบี่ด้วยสายกระบี่

ให้เลื่อนมือซ้ายมาจับที่ด้ามกระบี่ หมวกที่ถอดแล้ววางตะแคง ให้หมวกเกาะบนด้ามกระบี่ หันหน้าหมวกไปทางขวา ให้หมวกห้อยอยู่กับด้ามกระบี่ นิ้วหัวแม่มือกดขอบข้างบนคลุมหมวกไว้

ถ้าปฏิบัติในโอกาสล่ำลอง จะใช้มือซ้ายถือหมวกเข้าแนบขาซ้าย หันหน้าหมวกไปข้างหน้า เหยียดแขนซ้ายอย่างทำตรง หรือจะหนีบหมวกไว้ด้วยแขนซ้าย หรือถืออย่างอื่นที่เห็นว่าเหมาะสมกับโอกาสนั้น ๆ ก็ได้

หลักฐาน

คำสั่ง ทบ. ที่ ๒๒๖/๑๘๓๘๖ ลง ๒๐ ส.ค.๖๒ เรื่องให้ใช้หนังสือดำราในราชการ

วิธีการแสดงความเคารพด้วยการกราบและการไหว้

๑. วิธีการนั่งพับเพียบ

นั่งพับเข่าทั้งสองข้างลงกับพื้น หันปลายเท้าไปด้านหลัง จะพับขาทั้งสองข้างไปทางซ้าย หรือพับไปทางขวาก็ได้ ตามถนัด

๑.๑ ถ้านั่งพับขาราบไปทางซ้าย

- ให้หงายฝ่าเท้าขวาขึ้น วางขาซ้ายทับลงบนฝ่าเท้าขวา ปลายเท้าซ้ายหันไปทางด้านหลัง
- นั่งตัวตรง อย่าให้เอียงซ้ายหรือขวา อย่าให้เอนไปข้างหน้าหรือข้างหลัง
- มือทั้งสองประสานกันวางไว้ที่หน้าตักหรือบนขาพับข้างขวา โดยวางมือซ้ายหงายขึ้น

วางมือขวาคำลงทับมือซ้าย หรือวางมือซ้ายคว่ำลง วางมือขวาทับลงบนหลังมือซ้ายก็ได้

๑.๒ ถ้านั่งพับขาราบไปทางขวา

- ให้หงายฝ่าเท้าซ้ายขึ้น วางขาขวาทับลงบนฝ่าเท้าซ้าย ปลายเท้าขวาหันไปทางด้านหลัง
- อย่าให้นิ้วเท้าซ้ายเกินหัวเข่าขวาออกมาข้างหน้า
- นั่งตัวตรง เช่นเดียวกับนั่งพับขาราบไปทางซ้าย
- มือทั้งสองประสานกันวางไว้ที่หน้าตัก หรือบนขาพับข้างซ้าย โดยวางมือเช่นเดียวกับ

นั่งพับขาราบไปทางซ้าย

๑.๓ สำหรับสุภาพบุรุษ นิยมนั่งแยกหัวเข่าทั้งสองออกห่างกันประมาณ ๑ คืบ ขณะนั่งอยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ สำหรับสุภาพสตรีนิยมนั่งให้หัวเข่าทั้งสองแนบชิดกัน

๑.๔ ไม่ควรหันปลายเท้าไปทางปูชนียวัตถุ หรือปูชนียบุคคลเพราะเป็นการแสดงความไม่เคารพ

๒. การนั่งคุกเข่า

คือการนั่งกระเหย่งตัวขึ้น เป็นกิริยาอาการนั่งเตรียมตัวเพื่อจะกราบพระรัตนตรัยแบบเบญจางคประดิษฐ์

๒.๑ วิธีการนั่งคุกเข่าสำหรับชาย (นั่งท่าพรหมหรือท่าเทพนม)

- นั่งคุกเข่าทั้งปลายเท้าทั้งสองยันพื้น ให้หนึ่งเท้าพับลงราบกับพื้น เท้าทั้งคู่แนบชิดสนิทกันนั่งทับลงบนเส้นเท้าทั้งคู่ แยกหัวเข่าทั้งสองออกห่างกันประมาณ ๑ คืบ อวัยวะที่ยันพื้นจะได้ฉากเป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อป้องกันมิให้ล้มได้ง่าย

- $\text{Á} \times \text{Í} \cdot \text{Ñ} \text{e} \text{S} \text{E} \text{Í} \text{S} \text{Ç} \text{Ò} \text{S} \cdot \text{Í} \cdot \text{À} \text{Ò} \text{a} \text{Ç} \text{é} \cdot \text{O} \text{è} \text{à} \text{È} \text{í} \times \text{Í} \text{È} \text{Ñ} \text{Ç} \text{a} \text{ç} \text{è} \text{Ò} \cdot \text{Ñ} \text{e} \text{S} \text{E} \text{Í} \text{S}$
 $\text{à} \text{È} \text{é} \text{Ó} \text{é} \text{Ç} \text{Á} \times \text{Í} \cdot \text{Ñ} \text{e} \text{S} \text{E} \text{é} \text{Ò} \text{a} \text{¹} \text{Ò} \cdot \text{í} \text{Ñ} \text{¹} \text{Ç} \text{Ò} \text{S} \text{Á} \times \text{Í} \text{Á} \text{e} \text{Ò} \text{S} \text{È} \text{°} \text{Ò} \text{À} \text{à} \text{Á} \text{e} \text{Á} \text{O} \text{Í} \text{Ò} \text{;} \text{Ò} \text{À} \text{à} \text{;} \text{Á} \text{Ç} \text{S}$

๒.๒ วิธีการนั่งคุกเข่าสำหรับผู้หญิง (ท่าพรหมแบบหญิง หรือท่าเทพธิดา)

- นั่งคุกเข่าราบ เขยียดหลัง เท้าทั้งคู่ให้ราบกับพื้นไปทางด้านหลัง ให้ฝ่าเท้าทั้งสองแนบชิดสนิทกัน (หรือให้ปลายเท้าทั้งสองทับกันเล็กน้อยก็ได้) นั่งทับลงบนฝ่าเท้าทั้งสอง ให้หัวเข่าทั้งสองแนบชิดกัน

- มือทั้งสองวางทอดราบไว้ที่หัวเข่าทั้งสอง ให้นิ้วมือทั้งห้าแนบชิดสนิทกัน วางมืออย่างสบาย ไม่มีอาการเกร็ง

๓. การประนมมือ

มาจากคำว่า อัญชลีกรรม คือการกระพุ่มมือทั้งสองประนม โดยให้ฝ่ามือทั้งสองประกบกัน ใช้แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ในเวลาที่ประชานในพิธีเริ่มจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย (จนกระทั่งกราบพระเสร็จ จึงลดมือลง) เวลารับศีล ฟังพระเจริญพระพุทธมนต์และการฟังพระธรรมเทศนา เป็นต้น

๓.๑ วิธีการประนมมือที่ถือว่าเรียบร้อย

- ยกมือทั้งสองขึ้นประกบกัน ตั้งเป็นกระพุ่มมือ ประนมไว้ที่ระหว่งอก ให้ปลายนิ้วมือตั้งขึ้นข้างบน นิ้วมือทั้งสองข้างทุกนิ้วแนบชิดสนิทกัน ข้อศอกทั้งสองแนบชิดกับชายโครง

- เป็นกิริยาอาการที่แสดงความเคารพพระรัตนตรัย จึงนิยมทำด้วยความเรียบร้อยด้วยความตั้งใจเคารพอ่อนน้อม

๓.๒ วิธีการประนมมือที่ถือว่าไม่เรียบร้อย

- นิ้วมือทั้งสองข้างไม่แนบชิดสนิทกัน เหลื่อมล้ำกันทางข้างออกจากกัน (ซึ่งถือกันว่าเป็นกิริยาอาการของคนมือห่างเท่าห่าง เป็นคนสุรุษสุร่าย คนหยาบ มั่งง่าย ยากจน)

- ปล่อยให้นิ้วมือหงิก เป็นแฉ่งชิง แฉ่งซ่า ไม่ตั้งกระพุ่มมือไว้ระหว่งอก ยกให้สูงขึ้นจรดคาง หรือปาก ปล่อยให้ปลายมือให้ตกต่ำลงมาวางอยู่ที่พุง หรือวางไว้ที่หน้าตัก หรือที่เข่า เป็นต้น

๔. การไหว้

มาจากคำว่า “นมัสการ” หรือ “วันทา” คือ การยกกระพุ่มมือที่ประนมขึ้นจรดหน้าผาก พร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อย เป็นกิริยาอาการแสดงความเคารพอย่างอ่อนน้อม นิยมใช้ทั้งทางคติโลกและทางคตินิธรรม และนิยมปฏิบัติกันสืบมาว่า เป็นวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามประจำชาติไทยตลอดมาช้านาน

๔.๑ วิธีการไหว้ มีอยู่ ๓ ระดับคือ

ระดับ ๑ ไหว้พระ

- คือการไหว้พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน ที่นับเนื่องกับพระรัตนตรัย เช่น ต้นโพธิ์ พระเจดีย์ เป็นต้น ในขณะที่ผู้นั้นนั่งเก้าอี้หรือยืนอยู่นิยมแสดงความเคารพด้วยการยกมือไหว้

- วิธีไหว้พระรัตนตรัยที่ถูกต้อง คือ ยกมือที่ประนมขึ้นพร้อมกับก้มศีรษะลงเล็กน้อย ให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองจรดระหว่างคิ้ว ให้ปลายนิ้วชี้จรดหน้าผาก

- สำหรับชายให้ค้อมตัวลง สำหรับหญิงให้ก้มศีรษะออกไปข้างหน้าเล็กน้อย ย่อตัวลง

- ทำเพียงครั้งเดียวแล้วลดมือลงตามเดิม

ระดับ ๒ ไหว้บุคคลที่มีอาวุโสมากกว่า (และไหว้ศพ)

- สำหรับผู้น้อยปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากกว่าผู้ไหว้ โดยซาติวุฒิ คุณวุฒิ และวัยวุฒิ

- นิยมยกกระพุ่มมือขึ้นไหว้ ให้นิ้วหัวแม่มือทั้งสองจรดปลายจมูก ปลายนิ้วชี้จรด

ระหว่างคิ้ว พร้อมกับก้มศีรษะ

- $\text{ÉÓÉÁÑ}^{\circ\alpha}\text{ÒÁ}\text{é}^{\text{Á}}\mu\text{ÑÇ}\text{À}\text{Ş}\text{à}\text{ÁÇ};\text{é}^{\text{Á}} \quad \text{É}\text{éÇ}^{\text{É}}\text{È}\text{ÒŞ}\text{Á}\text{é}^{\text{Á}}\mu\text{ÑÇ}\text{á}\mu\text{è}\text{Ş}\text{ÍŞ}\text{Ò}\text{Á}$
 $\text{É}\text{Ò}\text{Á}\mu\text{Ò}\text{Á}\text{ÍŞ}\text{Ù}\text{è}\text{Ò}^{\text{É}}\text{éÇ}\text{Á}\text{Ç}\text{Ò}\text{Á}\text{é}^{\text{Á}}\text{é}^{\text{Á}}\text{Á}\text{η}\text{é}^{\text{Á}}\text{Á}\mu^{\text{Á}}$ (áÁé;ÒÁáÈÇéÉŞ¼
 $\text{jÇ}^{\text{Á}}\text{Ò}\text{Á}\text{Á}\text{»}\text{Ò}^{\circ}\text{Ñ}\mu\text{Ò}\text{á}\text{é}^{\text{Á}}\text{Ò}\text{Á}\text{Ç};\text{Ñ}^{\text{Á}}\text{é}\text{Ò}\text{Ş}\text{Á}\text{Ö}\text{é}$)

ระดับ ๓ ไหว้บุคคลผู้มีอาวุโสเสมอกัน

- สำหรับผู้มีวัยรุ่นราวคราวเดียวกัน แสดงความเคารพด้วยการไหว้และก้มรับไหว้ต่อกัน
- นิยมยกกระพุ่มมือขึ้นไหว้ ไหว้หน้าหัวแม่มือทั้งสองจรดปลาย คาง ปลายนิ้วชี้จรด

ปลายจมูก ก้มศีรษะลงเล็กน้อย

- ไม่ต้องค้อมตัวหรือย่อตัว สายตามองดูกันและกันด้วยความหวังดี ประณามดีต่อกัน

๔.๒ การรับไหว้

- ใช้สำหรับผู้ใหญ่รับไหว้ผู้น้อย
- นิยมยกกระพุ่มมือขึ้นประณมอยู่ระหว่างอก ปลายนิ้วอยู่ระหว่างปลายคาง(หรือที่หน้า

ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดปลายคาง ปลายนิ้วชี้จรดปลายจมูก) ก้มหน้าเล็กน้อย สายตามองผู้ไหว้ด้วยความเมตตาปรานี

๕. การกราบ

มาจากคำว่า “อภิวาท” คือ การหมอบลงที่พื้นพร้อมกับกระพุ่มมือพร้อมกับการประณมมือ เป็นกิริยาอาการแสดงความเคารพ อ่อนน้อม ถ่อมตนอย่างสูงสุดในบรรดากิริยาอาการแสดงความเคารพทั้งหลาย ทั้งในทางคติโลก และทางคติธรรม

๕.๑ วิธีการกราบ

๕.๑.๑ การกราบพระรัตนตรัย

- นิยมกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ คือ การกราบด้วยการตั้งไว้เฉพาะซึ่งองค์ ๕ ได้แก่ หน้าผาก ๑ ฝ่ามือ ๒ และหัวเข่า ๒ ให้จรดลงแนบกับพื้น ซึ่งมีจังหวะปฏิบัติ ๓ จังหวะ คือ
  - จังหวะที่ ๑ ให้ประณมมือระดับอก ปลายนิ้วมือเบนจากทรงอก ๔๕ องศา (ไม่ควรกางแขนหรือบีบแขนแนบตัวมากเกินไป) ทำนี้เรียกว่า “อัญชลี”
  - จังหวะที่ ๒ ให้ยกมือที่ประณมขึ้น พร้อมกับก้มศีรษะลงรับมือเล็กน้อย นิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างคิ้ว ปลายนิ้วจรดหน้าผาก ทำนี้เรียกว่า “วันทา”
  - จังหวะที่ ๓ เรียกว่า “อภิวาท” สำหรับชายให้กราบโดยก้มตัวลง ให้มือและแขนหาบพื้น มือห่างกันประมาณ ๑ ศีบ ให้ข้อศอกทั้งสองต่อกับหัวเข่าทั้งสอง

- สำหรับหญิงปฏิบัติเช่นเดียวกับชาย แต่เวลาก้มตัวลงกราบจรดพื้น แล้วให้ศอกคร่อมหัวเข่า ไม่ต่อเข่าแบบชาย (ตอนแยกมือที่ประณมออกจากกันแล้วหมอบลงสู่พื้นนั้น จะต้องให้แขนทั้งสองข้างลงพร้อมกัน หรือนำมือขวาลดลงก่อนมือซ้ายลดลงตามระยะไล่เลี่ยกันลงก็ได้)

- ครบ ๓ จังหวะแล้ว ลูกขึ้นหนึ่ง ตั้งตัวตรง ประนมมือยกขึ้นผ่านจังหวะที่ ๑-๒-๓ ไปตามลำดับ อย่าหยุดชะงักเป็นระยะ ๆ ปฏิบัติเช่นนี้จนครบ ๓ ครั้ง

- เมื่อครบ ๓ ครั้ง ให้ยกมือที่ประนมขึ้น โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับจังหวะที่ ๒ กระทำเช่นนี้เพียง ๑ ครั้ง เป็น “ท่าจบ” แล้วจึงเปลี่ยนอิริยาบถ

- การกราบบนที่กราบ หรือหมอนรองกราบ ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการกราบ ด้วยเบญจางคประดิษฐ์ แต่มีข้อที่ควรสังเกตคือ

๕.๑.๑.๑ การกราบบนที่กราบ

- ถ้าที่กราบสูง ให้คุกเข่าลงบนที่กราบชั้นล่าง เขย่งปลายเท้า น้ำหนักตัวอยู่ที่เข่าทั้งสองข้าง ตั้งตัวให้ตรง

- ถ้าที่กราบต่ำ ให้นั่งคุกเข่าลงที่กราบชั้นล่าง เขย่งปลายเท้า ตะโพกจรดสันเท้าทั้งสอง น้ำหนักตัวอยู่บนสันเท้าทั้งสอง

- ทั้งที่กราบสูงและต่ำ เวลากราบลง ให้ปลายนิ้วมือเสมอขอบที่กราบข้างหน้า ให้ฝ่ามือและข้อศอกตรงอยู่ในระดับเดียวกัน อย่างข้อมือ เพียงให้ฝ่ามือจรดราบลงที่กราบเท่านั้น

๕.๑.๑.๒ การกราบบนหมอนรองกราบ

- นั่งคุกเข่าเขย่งปลายเท้า น้ำหนักตัวอยู่บนสันเท้าทั้งสอง

- เวลาจะนั่ง กำหนดระยะให้พอดี (อย่าให้ชิดกับหมอนจนเกินไป หรือห่างจนเกินไป) เมื่อเวลากราบลงให้ข้อศอกทั้งสองจรดที่เข่าทั้งสอง ให้ฝ่ามือทั้งสองอยู่กึ่งกลางหมอนพอดี (หรือให้ปลายนิ้วมือจรดขอบหมอนกราบข้างหน้า ให้ฝ่ามือและข้อศอกกราบลงกับหมอนก็ได้)

๕.๑.๒ การกราบนุคคล มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๕.๑.๒.๑ นั่งพับเพียบเก็บเท้า พับขาราบไปทางซ้ายตะแคงตัวข้างขวาไปทางบุคคลหรือศพที่จะกราบนั้น

๕.๑.๒.๒ หมอบลงกับพื้น พร้อมกับวางแขนขวาลงราบกับพื้นตลอดครึ่งแขน จากข้อศอกถึงมือ ตั้งสันมือขึ้น วางแขนซ้ายลงคู่กับแขนขวา มือทั้งสองแนบชิดแบบประนมมือ ให้ศอกข้างขวาอยู่ข้างตัว ศอกซ้ายต่อกับหัวเข่าขวา

๕.๑.๒.๓ ก้มศีรษะลงให้หน้าผากจรดสันมือ ปลายนิ้วชี้อยู่ระหว่างคิ้ว และแยกฝ่ามือออกทันทีเมื่อตอนงยหน้าขึ้น และกราบหนเดียว

๕.๑.๓ การกราบพ่อแม่

- การกราบพ่อและแม่ ในพิธีการทางพระพุทธศาสนา เช่น การกราบพ่อแม่ ก่อนรับผ้าไตรเข้าขอบรรพชาอุปสมบท เป็นต้น นิยมกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ และกราบ ๓ ครั้ง

- การกราบศพพระ กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ หน (ทั้งกราบที่พื้นและบนที่กราบ)

- ส่วนศพเด็กเพียงแต่นั่งพับเพียบในลักษณะที่สำรวม มือประสานกัน